

Вивчення життєпису письменника на уроках літератури (естетичний аспект)

Лілія Овдійчук,

кандидат педагогічних наук

Рівне

У статті репрезентовано вивчення життєпису письменника на уроках літератури через естетичний аспект на основі авторської таблиці «Естетичні уподобання українських письменників». Автор пропонує різноманітні форми, методи, прийоми роботи під час вивчення розділу таблиці «Світ захоплень митця», що допомагає здійснювати вплив на естетичні почуття та уподобання школярів.

Ключові слова: естетичні уподобання, естетичні почуття, світ захоплень, обдаровання, форми, методи, прийоми.

Сучасна методика викладання літератури – це поєднання традицій, інновацій та творчості. Такий підхід стосується будь-якої програмової теми, зокрема й монографічної. Вивчення біографії письменника на уроках літератури – це перша сходинка до розуміння творчості письменника, його ролі й значення в історії розвитку літературного процесу, культури, цивілізації. Життєвий шлях митця розглядається на етапі підготовки до сприйняття художнього твору. Обсяг матеріалу, який подається на уроці, залежить від класу та програмових вимог. У 9–11 класах вивчення біографії письменника має свої особливості, які зумовлені не тільки обсягом матеріалу, що розглядається, а й характером, методами і формами його подачі. У якому б ракурсі не розглядалися життєвий і творчий шлях письменника: біографічний нарис чи короткі відомості про митця, – важливо, щоб пропонувані матеріал був змістовним, цікавим, не переобтяженим датами, містив першоджерела і допоміг учням досягнути індивідуальності письменника, його характер, уподобання, життєве та творче кредо. Це дає ґрунтовні знання, а також формує естетичні уподобання та почуття, моральні якості шкільної молоді. Адже, за висловом Н. Волошиної: «основна функція біографії – максимально наблизити учнів до розуміння особистості письменника [6, с 110]». І чи не найважливішим під час розгляду життєвого і творчого шляху літератора є естетичний підхід.

Естетичне виховання учнів засобами літератури протягом багатьох років було предметом досліджень доктора педагогічних наук Ніли Волошиної. Низка наукових статей, рецензій, концепція літературної освіти, програми з української літератури для загальноосвітньої школи, методичний посібник «Слово і образ» (образотворчий матеріал до уроків літератури) і як квінтесенція всіх набутих з означеної проблеми – докторська дисертація у вигляді наукової доповіді [2]. Одне з найважливіших завдань естетичного виховання, на думку науковця, – це формування естетичних почуттів, смаків, уподобань школярів. Змістовний і багатий матеріал для реалізації цієї мети міститься саме в біографії українських письменників.

Вивчення життєпису митця з методичної точки зору розглядали відомі вчені, зокрема Н. Волошина, С. Жила, І. Каплан, Ю. Ковбасенко, О. Куцевол, Л. Мірошніченко, А. Лісовський, Є. Пасічник, С. Пультер, Б. Степанишин, Г. Токмань. Проте, незважаючи на значний інтерес до проблеми, не всі її аспекти опрацьовано однаковою мірою. Це стосується й естетичного аспекту.

Мета нашої статті – репрезентувати вивчення життєпису письменника на уроках літератури через естетичний аспект на основі авторської таблиці «Естетичні уподобання українських письменників» [8] та розкрити

форми, методи і прийоми роботи за розділом «Світ захоплень».

Кожен письменник – індивідуальність зі своїм духовним світом, естетичними уподобаннями, світоглядом, життєвими подіями. Тому метою уроків, на яких вивчається біографія письменника, є представлення його як різнобічної особистості: рис характеру, життєвого та творчого кредо, сфери діяльності. Сучасна методична наука пропонує розкривати особистість митця у єдності з творчістю. Основними методами, прийомами та формами роботи на уроках є цікава розповідь з емоційним початком про яскравий епізод з життя письменника; повідомлення учнів із читанням спогадів, уривків з листів, щоденників, автобіографічних творів; використання зорової, слухової, синтетичної наочності (творів суміжних мистецтв: живопису, скульптури, архітектури, музики, театру, кіно), яка відтворює певний період життя, духовний світ митця слова. Це є ефективним засобом формування естетичних почуттів і смаків, джерелом нових знань школярів.

Допоміжним матеріалом у проведенні таких уроків є авторська таблиця «Естетичні уподобання українських письменників» [8], яка репрезентує такі дані: сферу діяльності, характер, кредо, світ захоплень на основі першоджерел – спогадів сучасників, щоденникових записів, листів самого митця. Серед українських літераторів багато всебічно обдарованих особистостей, які, крім письменницького таланту, мали й інші здібності: малярські, музичні, акторські; тонко розуміли музику, живопис й у своїх листах, щоденниках, залишили цікаві думки, захоплені відгуки про мистецькі твори. Це своєрідна школа формування естетичних почуттів.

Нагадаємо, що *естетичне почуття* – це процес естетичного сприйняття мистецтва, природи, дійсності, яке викликає психічну реакцію – *естетичне переживання*, на основі якого формується стійке утворення: духовно-естетична насолода. На основі сформованих естетичних почуттів закладаються основи духовного світу людини, зокрема *естетичний ідеал* як конкретно-чуттєве уявлення про прекрасне в його найвищому прояві та *естетичний смак* – здатність людини за безпосереднім почуттям визначити естетичну цінність предметів, явищ дійсності і мистецтва [4].

Естетичні явища, зокрема мистецькі твори, здатні збуджувати в людині почуття духовної насолоди чи відрази, піднесені переживання чи жах, страх чи сміх, тобто всі емоції, які супроводжують спілкування з прекрасним, потворним, трагічним, комічним. Б. Лихачов вважає, що естетичні почуття у єдності з раціональним смислом породжують цілісне естетичне переживання, емоційно-раціональний стан потрясіння, просвітлення, очищення, співчуття, які є основою духовних потреб.

Роль мистецтва у задоволенні духовних запитів підкреслював також В. Сухомлинський: «Як гімнастика виправляє тіло, так мистецтво виправляє душу. Пізнаючи цінності мистецтва, людина пізнає людське в людині, підносить себе до прекрасного, переживає насолоду. Життя людської душі – це вища мета виховання ... Знання, вміння, праця, творчість – усе це тільки засоби досягнення вищої мети [10, с. 544]».

Художньо-естетичні цінності здійснюють цілісний та особистісний вплив на людину, і цей вплив визначається передусім залученням до процесу художнього сприймання всієї особистості, взаємодією в художньому переживанні всіх рівнів психіки: відчуттів, почуттів, уявлень, інтелекту, пам'яті, інтуїції тощо.

Це актуально нині, коли відбувається девальвація духовних цінностей, а суспільство страждає на культурний авітаміноз. Тому важливо прилучати молоду людину до вічних взірців висоти людського духу, які розкриваються через естетичні уподобання майстрів слова.

Одним із основних аспектів розкриття багатогранності особистості є світ захоплення: улюблені митці та їхні твори, улюблені заняття, обдаровання. Це і є окремим розділом авторської таблиці. Наведемо уривки.

Пантелеймон Куліш

Мав здібності до малярства, добре грав на скрипці, любив доглядати сад. Мав хист до вивчення мов: знав майже всі слов'янські, французьку, німецьку, англійську, італійську, іспанську, латинську, старовейську. Багато перекладав.

Любив природу. Особливе захоплення у нього викликала Ганнина Пустинь, так був перейменований хутірець Мотронівка, «де солов'ї співають сотнями. Запах черемхи робить повітря таким густим, ніби з нього зняті вершки і вліті в чашу мотронівського життя. Тут особливо гарні дві пори року – весна і осінь. Вони завжди вражають новизною, ніби я зроду не бачив ні такої весни, ні такої осені... Літо ж у нас розкішне, так що жаль його зневажити заради життя в місті. Думаю, що розчинене вікно біля письмового столу зберігає багато фізичної сили, яка необхідна мені для здійснення задуманого».

Одне з улюблених занять – записи фольклорних творів: «Я тепер ходжу, як бджола по сотах, де тільки зустріну сиву бороду, не відійду від неї, поки не витисну пахучого квіту народної поезії чи в переказі, чи в пісні. Вивчення цих малоросійських антиків мене удосконалює так само, як удосконалює живописця вивчення скульптури антиків».

Пристрасно любив пісні, особливо українські народні. «Народна пісня в своїх словах і музиці, взятих разом, сповнена почуття, думки і при тому надзвичайної простоти. Нема в ній зайвого слова, нема зайвої ноти. Це самородки, з яких завжди може черпати найвищий талант».

Захоплювався живописом, музикою.

Величезну насолоду і «гармонічне задоволення» надавав переклад Біблії.

Марко Кропивницький

Мав чудовий музикальний слух. Грав на фортепіано, скрипці, гусях, бандурі, сопілці, фісгармонії. Володів соковитим, сильним баритоном широкого діапазону. Мав композиторські здібності, автор романсу «О где вы, дни юности прекрасной моей». Добре малював, автор багатьох декорацій, ікони «Моление о чаше». Улюблені музичні твори: «Хорали», «Прелюдії» Баха, «Полонез» Огінського, опера «Травіата» Дж. Верді, українські пісні та російські романси, живописне полотно «Запорожці» І. Рєпіна.

Був гарним садівником, отримав медаль за зразкове ведення господарства.

Любив полювання, рибальство. Цікавився старовиною і фресками.

Василь Стефаник

Любив природу Карпат, село, господарство, а в ньому – порядок і чистоту.

Любив слухати музику. Захоплювався театром. Улюблена співачка – С. Крушельницька, художники – О. Кульчицька, О. Новаківський, композитор – Бетховен. Захоплювався народними піснями, особливо колядками. Улюблена пісня: «Ой наступила та й чорна хмара ...»

Любив тонко, доброзичливо жартувати, іронізувати в розмові.

Був улюбленцем птахів (за ним літали ластівки на подвір'ї).

Володимир Сосюра

Любив слухати народні пісні, сам співав м'яким ліричним тенором. Був постійним учасником музичних та хорових гуртків. Грав на гітарі. Плакав від звуків музики П. Чайковського. Цінував творчість співаків: О. Петрусенко, Ф.Шалаяпіна, І. Паторжинського, І. Козловського, Д. Гнатюка; музику композиторів – П. Чайковського, Ф. Ліста, А. Дворжака, М. Лисенка, Ф. Глінки, П. Майбороди. Захоплювався картинами В. Касіяна, І. Левітана, О. Серова, А. Куїнджі. Був закоханий у театр. Надзвичайно цінував майстерність акторів І. Мозжухіна, І. Ільїнського, А. Райкіна.

Із насолодою декламував власні і чужі вірші, «читав неголосно, без надриву, без вигуків, без химерного скандування».

Мав надзвичайну пам'ять.

Любив подорожувати містами і селами України. Особливо подобалося Поділля.

Любив природу, найпаче в осінню пору: «осінь – музика і художник. Живопис на землі в дивовижному колориті. Зелень переливається в вохру, вохра розбавляється в бронзі і горить в обгаєнні ... Скарби вражень, почуттів, спонукань, тривоги – усього, без чого немислимі любов і людяність, людяність і любов».

Юрій Яновський

Степ і море любив безмежно.

Любив пожартувати з влучною і тонкою іронією. «Його жарти і кпини терпів навіть О. Довженко, який мало кому дозволяв подібні речі».

Подорожі – одне з улюблених занять, проте без офіціозу, тому, як правило, ці поїздки організовувалися приватно й були імпровізованими. Причому роль «капітана» брав на себе Яновський.

Любив, коли дружина співала пісні О. Вертинського під музичний супровід Оксани Іваненко.

Був небайдужий до тварин. Улюблений собака, фокстер'єр Тяпа, тривалий час жив у квартирі Яновських.

Григорій Косинка

Чудово декламував. Мав прекрасну дикцію, відчуття ритму, мовних нюансів. Майстер читань і публічних виступів.

Любив навколишній світ, природу, особливо квіти. Умів милуватися явищами природи, тонко сприймав усе красиве навколо. До всього придивлявся, ніщо не залишав без уваги, все знаходило у нього відгук.

Цікавився народною творчістю, збирав фольклор. Дуже любив народні пісні.

Захоплювався грою в шахи.

Павло Тичина

Мав абсолютний музикальний слух, чудовий голос. Глибоко розумів і відчував образи, драматургію, гармонію, форму, колорит музичного твору. Грав на кларнеті, гобої, бандурі, фортепіано, скрипці, арфі. Виконував вокальні твори під власний супровід на роялі або на бандурі. Майстер диригування. Автор музичних творів. Захоплювався творчістю К. Стеценка, М. Леонтовича. Цінував талант О. Петрусенко.

Колекціонував картини В. Касіяна, М. Глуценка, М. Дерегуса та О. Шовкуненка. Захоплювався роботами М. Приймаченко. Одна з улюблених картин – «Весняна ніжність» М. Глуценка.

Пристрасно любив малювати (навчався цьому мистецтву у М. Жука). Автор багатьох акварельних пейзажних робіт, що вражають «опуклістю, зримістю, майже фізичною відчутністю барв». Малював олівцем, зокрема автопортрети. Музика і живопис виступали у нього в єдності, як у Чурльоніса.

Любив і розумів природу – ліси, гаї, поля, річки, пагорби, гори. Умів помічати в них красиве і цікаве. Захоплено слухав світ.

Мав лінгвістичні здібності. Вивчив турецьку, іранську, вірменську та основні західноєвропейські мови.

Олександр Довженко

Ніколи не розлучався з томиком М. Гоголя. «Тарас Бульба» – улюблений літературний твір і персонаж. Митець мріяв екранізувати повість.

Захоплювався блискучою грою Марії Заньковецької, творчістю режисера Леся Курбаса та його театру «Березіль». Цінував талант Анатолія Петрицького. Безмежно любив народні пісні, колядки з матиногого голосу (до старості вона зберегла чудовий слух і голос).

Його пристрасть – усе перебудувати, поліпшувати, вдосконалювати. Любив креслення і малювання. Здібний карикатурист, прекрасний декламатор. Мав хист до перевтілення в літературний образ. Цікавився малярством, зокрема живописом та графікою. Час від часу писав автопортрети, портрети, пейзажі, зокрема олійні портрети Григорія Петровського і Василя Еллана-Блакитного, графічні портрети В. Сосюри, М. Йогансена, П. Тичини, В. Поліщука, І. Дніпровського. На Одеській кінофабриці мріяв «робити комедії – веселі й дошкульні». Найбільше захоплення в житті – кіно, у цьому найяскравіше проявився геній «українського Мікеланджело».

Обожнював природу. Особливо його хвилювали птахи у вечірньому небі.

На робочому столі у московській квартирі завжди стояв букет свіжих квітів.

Власноруч посадив сад біля кіностудій у Києві і Москві (пущити біля цих будинків його драгував). «Понад усе любив лаврські схили, з яких було видно чернігівські землі». У побуті виявлялася тонка культура і вишукана естетичність.

Микола Хвильовий

Він був знайомий з усім найвидатнішим у царині мистецтва і мислі. Зазнав впливу французького та вітчизняного імпресіонізму.

Був завзятим мисливцем, чудовим знавцем мисливської зброї та мисливських собак.

Мав феноменальну працездатність (працював 18 годин на добу).

Любив життя: «Словом, я до безумства люблю небо, трави, зорі, задумані вечори, ніжні осінні ранки... – все те, чим так пахне сумно веселий край нашого строкатого життя».

Осінь – улюблена пора й улюблений образ.

Ознайомлення з цими матеріалами на уроці – лише один з етапів роботи, адже таблиця – це й наочність і орієнтир учителям у добірці мистецьких творів як емоційно-змістового доповнення до уроку та відтворення естетичного світу (почуттів, смаків, уподобань, обдарувань) письменника. Таблиця передбачає комплексну взаємодію мистецтва і створення естетичного середовища уроку за допомогою улюблених та авторських (якщо такі є) мистецьких творів письменника, фотопортретів, ілюстрацій чи речей, які відтворюють чи символізують духовний світ митця.

Найбільш ефективний метод роботи – поєднання читання уривків на цю тему з розглядом живописних полотен, слуханням музичних творів, з демонстрацією світлин та ілюстрацій архітектурних і скульптурних пам'яток (за допомогою мультимедійної презентації).

Проілюструємо на прикладах.

Розкрити багатогранність особистості **Максима Рильського** допоможуть сучасні мультимедійні засоби. Зокрема презентація про життєвий і творчий шлях, однією із найцікавіших сторінок якої буде світ захоплення поета (фото будинку в Голосієві, зимового саду з екзотичними рослинами, вітальні з незмінним роєм, голосіївських лісів, де любив мандрувати-полювати, річки, де ловив рибу, а також світлини, де всі ці улюблені заняття увічнені). Під час презентації звучатиме «Ноктюрн» Шопена.

Максим Рильський. Його пристрастю в музиці був «божественний Шопен» (вальси, ноктюрни, прелюдії). Любив пісню, був закоханий у музику, глибоко знав її. Віртуозно грав на роєлі, в основному імпровізував. «... за роєм був поет». Любив відвідувати концерти симфонічних та камерних оркестрів.

Обожнював природу. Любив поратися в саду, квітнику. Звідусіль привозив паростки, викохував різну рослинність у саду і на городі; його зимовий сад був всуціль зайнятий екзотичними рослинами. Кохався у квітах. Улюблені – троянди, гвоздики, бузок, красоля.

Знав голоси птахів, вдачу риб. Улюблений відпочинок – риболовля і полювання, збирання грибів.

Цікавими і корисними у плані естетичного розвитку є уроки, на яких маємо можливість продемонструвати учням мистецькі уподобання з допомогою авторських робіт письменників: живописні (Т. Шевченка, Лесі Українки, В. Винниченка, П. Тичини, О. Довженка), музичні (Григорія Квітки-Основ'яненка, Лесі Українки, М. Кропивницького, Г. Сковороди), акторські (Івана Карпенка-Карого, М. Кропивницького), декламаторські (Г. Косинки, В. Стуса, В. Симоненка, Ліни Костенко, І. Драча, Б. Олійника).

У методичному арсеналі вчителя є багато засобів впливу на естетичні смаки й уподобання сучасної молоді. Треба тільки вміти їх відібрати і скористатися ними.

Іноді достатньо прочитати кілька уривків зі спогадів, інтерв'ю, послухати романс на слова поета, щоб склалося враження про митця і його життєві цінності. Наша знаменита сучасниця **Ліна Костенко** має імідж надзвичайно сильною духом людини, непоступливою, жорсткою, дуже непростюю у спілкуванні (хоча багато з цих характеристик спростувала сама письменниця, здійснивши тур Україною з презентацією своєї книжки «Записки українського самашедшого»). Цікаво, що один факт із біографії Ліни Костенко став мистецьким твором. Йдеться про роки навчання в Москві – успішні, щасливі й безтурботні. У тодішній радянській столиці на той час зібралася талановита молодь з різних республік СРСР та країн так званого соціалістичного табору. А навчалися тут разом з Ліною Костенко Роберт Рождественський, Фазіль Іскандер, Юнна Моріц, вірменський поет Паруйр Севак – усі яскраво заявлять про себе у шістдесяті. Цікаві дискусії, краса Підмосков'я, кохання, молоде повнокровне життя. Народжуються сповнені любові до життя і людей вірші, які ввійдуть до першої збірки поетеси – «Проміння землі». Тут юна Ліна зустріла своє перше кохання, поляка Яна-Єжи Пхальовського. Згодом поетеса написала дуже шемливий інтимний вірш «Поїзд із Варшави» («Спогад»).

Поїзд із Варшави спогади нав'яв,
Я ж на Україні згадую тебе.

Ти співав для мене пісню вечорами:
Со кому до tego, ze my tak kohamy!

Поїзд із Варшави мчить крізь моє серце,
Сто доріг між нами, а печаль одна.

Іншого цілюю, а бринить сльозами:
Со кому до того, ze my tak kohamy!

Я люблю, коханий, Київ і Варшаву,
Але батьківщина в кожного одна.
І минають роки, роки за роками.
Со кому до того, ze my tak kohamy.

«У сімдесяті роки ХХ століття з'явилася й одразу стала популярною лірична пісня «Спогад». Володимир Верменич не втримався й поклав на музику вірш Ліни Костенко, який ніби просився на неї. У ньому розповідає про нещасливе «інтернаціональне» кохання українки і поляка. Нині цю пісню мало хто пам'ятає. Бо тоді слова: «Поїзд із Варшави спогади навів, я на Україні згадую тебе...» по кілька разів на день звучали по радіо. Особливою ж популярністю твір користувався у Польщі. А Ліна Костенко, як відомо, у нас була опальною. І тоді, щоб не забороняти улюблену багатьма пісню, в концертах почали оголошувати: «Музика – Володимира Верменича, слова – народні». Ліна Василівна свого авторства не обстоювала й не ображалася, бо хоча б у такий спосіб мала змогу зі своєю поезією виходити на широкий загал» [9].

У пісню-романс вдихнула нове життя Наталка Криничанка, інтерпретувавши твір. Є й інші виконавці цього твору. Зокрема про це сама Ліна Костенко висловила так: «Особливо пам'ятним було виконання Валентини Купріної... Коли вона заспівала «Со кому до того...» в Українському Домі на презентації «Берестечка» 22 березня 2010 року, за нею заспівала вся зала» [3, с. 173]. Послухати цей романс (неважливо у чиєму виконанні) – справді естетична насолода і знайомство ще з однією сторінкою з життєпису нашої великої сучасниці. Воістину, що біографія видатних людей не належить їм самим повною мірою, а стає часткою біографії народу (чи народів).

Є ще один важливий фактор впливу на формування естетичних смаків і почуттів шкільної молоді. Це народні пісні. Ці перлини творчості народного генія лишили слухати, співати і записувати майже всі українські письменники. Зазвичай сучасники називають конкретні улюблені пісенні твори того чи іншого письменника. Коли б вчителі щоразу, вивчаючи життєпис окремого митця, знайомили учнів хоча б з однією народною піснею, яку письменник уподобав, можна було б сподіватися, що фольклорна спадщина українського народу буде збережена і передана наступним поколінням. А сучасні учні мали б у своєму репертуарі не тільки нинішні твори-одноденки сумнівної якості.

Наприклад, відомо, що улюбленою піснею Степана Васильченка була «Із-за гори кам'яної». Отож продемонструємо її у гарному «живому» виконанні чи в аудіозапису. Пісню десятикласники сприймають і як самостійний мистецький твір, і як улюблену пісню письменника, тобто намагаються проникнути у світ митця, відгадати його почуття. Адже, на думку В. Сухомлинського, «перші і найяскравіші сторінки для читання мови почуттів – це народні пісні» [10, с. 555]. Разом із учнями вчитель з'ясовує, які

почуття передані у пісні (смуток і жаль за роками, що вже минули, за втраченими надіями, за тим, що не збулося в людському житті), які почуття викликає ця пісня у молодих людей, чиє життя тільки починається. Слова і мелодія спонукають до роздумів про сенс людського життя, про справжні цінності. Одночасно учні проймаються і настроями письменника, розуміють його почуття, проникають у його багатий духовний світ через красу і довершеність поезії та мелодії, ліризм, м'якість, драматизм пісні.

Отже, вивчаючи біографію митця через призму його естетичних уподобань, маємо можливість безпосереднього впливу на духовний світ учнів.

Розмаїтій і багатій внутрішній світ письменника (мистецькі уподобання, захоплення, обдаровання) слугуватиме естетичним уроком сучасній молоді, сприятиме розширенню кругозору, інтелекту, спонукатиме до мислительних дій, розвиватиме образне та логічне мислення, зв'яже мовлення, зацікавить учнів, формуватиме естетичну свідомість, шляхетні почуття через знайомство зі зразками високого мистецтва. Світ захоплен митців слова є орієнтиром і гарним прикладом для старшокласників, які обмежують своє коло мистецьких зацікавлень примітивною музикою, теле-, відео-, інтернетпродукцією досить сумнівного ґатунку.

Література

1. Волошина Н. Й. Естетичне виховання учнів у процесі вивчення літератури / Н. Й. Волошина – К.: Рад. школа, 1985, – 102 с. (Методичний посібник)
2. Волошина Н. Й. Теоретичні і методичні засади естетичного виховання учнів у процесі вивчення української літератури в середній школі: Дис. у вигляді наукової доповіді на здобуття ступеня д-ра пед. наук: 13.00.01; 13.00.02. / Н. Й. Волошина. – К., 1995. – 72с.
3. Дзюба І. Є поети для епох / І. М. Дзюба – К.: Либідь, 2011. – 208 с.
4. Естетика: Підручник / За ред. Л. Т. Левчук. – К., 2000. – 399с.
5. Костюк Г. Володимир Винниченко – маляр // Дивослово: науково-методичний журнал. – Київ. – 2000. – №7. – С. 2–5.
6. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За редакцією доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента АПН України Н. Й. Волошиної. – К.: Ленвіт, 2002. – 344с.
7. Нечуй-Левицький І. В концерті / І. С. Нечуй-Левицький // Зібрання творів. У 10-ти т. – К.: Наук. думка, 1968. – Т. 10. – С. 120–135.
8. Овдійчук Л. Естетичні уподобання українських письменників // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колежіах: науково-методичний журнал. – Київ. – 2001. – №3. – С. 115–119; – 2003. – №1. – С. 142–147; 2004. – №2. – С. 50–54; 2006. – №7–8. – С. 68–71; 2006. – №9–10. – С. 68–72.
9. Стоян О. «Як на ті чорнобривці погляну...» // Вечірній Київ: газета. – Київ. – №152 (17563): – 2005. – 19 серпня. Джерело: http://www.vechirka.kiev.ua/article.php?id_article=5053
10. Сухомлинський В. О. Народження громадянина / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори в п'яти томах. – К.: Рад. школа, 1976. – Т.3. – С.283–582.
11. Українка Леся. Листи (1876–1897) / Українка Леся // Зібрання творів. У 12 т., Т. 10 – 543 с. – К.: Наук. думка, 1978.
12. Федорук О. Винниченко – художник «Еколь де Парі» // Слово і час: науковий журнал Інституту літератури АН України. – К. – 2002. – №2. – С.76–82.

Лилия Овдийчук. Изучения биографии писателя на уроках литературы (эстетический аспект)

В статье представлено изучение биографии писателя на уроках литературы через эстетический аспект на основе авторской таблицы «Эстетические предпочтения украинских писателей». Автор предлагает разнообразные формы, методы, приемы работы при изучении раздела таблицы «Мир увлечений писателя», что помогает оказывать влияние на эстетические чувства и вкусы школьников.

Ключевые слова: эстетические предпочтения, эстетические чувства, мир увлечений, дарования, таланты, формы, методы, приемы.

Liliya Ovdychuk. Study the biography of the writer in literature classes (aesthetic aspect)

The paper presents a study of the biography of the writer in literature classes through the aesthetic aspect of the author on the basis of the table, "aesthetic preferences of Ukrainian writers". The author offers a variety of forms, methods and techniques of work in the study of partition table "World of Entertainment writer", which helps to influence the aesthetic sensibilities and tastes of students.

Keywords: aesthetic preferences, aesthetic sense, the world of hobbies, gifts, talents, forms, methods, techniques.